

Lehen Hezkuntza. 3, 4, 5, 6

SAIOAK: Aurretik 1 / Ekoetxea / Ondoren 1

IKASGAIA	IKASGAI ERLAZIONATUAK	GAI EKOSIZIALAK	INGURUMEN-POLITIKAK
Natura, gizarte, kultura ingurunearen ezagutza	<p>➤ Heziketa Fisikoa</p> 	<p>➤ Ekodependentzia</p> <p>➤ Zibilizazio krisia</p> <p>➤ Aldaketa ekosozialeko eragileak</p>	<p>➤ Kontsumoa</p> <p>➤ Biodibertsitatea</p> <p>➤ Ohitura jasangarriak</p> <p>➤ Lurzorua</p> <p>➤ Aldaketa klimatikoa</p>

Ikas egoeraren markoa

TESTUINGURUA. Burdin meztaritzaren funtsezkoa izan zen Bizkaiko garapen ekonomikorako. Hala ere, erauzketa-jarduera horrek ingurumen-inpaktu larriak eta paisaiaren aldaketa handiak eragin zituen. Gizakiok natura behar dugu bizitzeko, baina ez dugu ahaztu behar natura osatzen dugula, eta, beraz, oreka iraunkorra mantendu behar dugu planeta babesteko. Horregatik, pertsona guztiok gure eguneroko ohiturak aldatu behar ditugu, gure ingurumena hobetzeko eta klima-aldaketa geldiarazteko.

Abiapuntua

Kontuz! Denboraren makina martxan jarri da eta 1900. urteko meztaritzen mezu bat jaso dugu: istripu larri baten ondorioz, burdina-minerala nolakoa den ahaztu dute eta ezin dute laneari jarraitu. Laguntzeko, burdin mineral mota desberdinak aurkitu behar ditugu, eta meatzaritzaren nolakoa zen erakutsi. Aukera hori aprobetxatuz, gutun bat bidaliko dizuegu meztaritzen ingurumenean izan zitezkeen ondorio larriez eta izan zitezkeen irtenbideez ohartarazteko, naturari hainbeste kalte eragin ez diezaizoten eta klima-aldaketa bizkortu ez dadin.

AZKEN EKOIZPEN EDO PRODUKTUA.

- Ikasgelan jarduera batzuk egingo dituzte bisita prestatzeko eta testuinguruan kokatzeko.
- Bisitaren egunean bi jardura mota egingo dira (taldea oso handia bada, bitan banatuko da):
  - Ekoetxea: Ahaztutako mineralen jokoak; modu ludiko batean, burdinazko lau mineral motak bilatu, probak gainditu eta ustiapen jasangarri baten arriskuak eta balizko konponbideak jakinarazi beharko dizkiete iraganeko meztaritzari. Erakusketa ere erabiliko da eta meztaritzen bilakaerari eta ingurumenean duten eraginari buruzko ikus-entzunezko bat proiektatuko da. Azkenik, ikasleek ikasgelan ingurumen-konpromisoren bat betetzeko konpromisoa hartuko dute.
  - Meztaritzaren Museo: erakusketara bisita. Bertan, lan egiteko eta bizitzeko moduak ezagutuko dituzte, baita meztaritzaren erabilitako materialak, garraioak eta abar ere.
  - Concha II meztaritzaren: Ekoetxeko begiratokitik Europako aire zabaleko bigarren ustiategi handiena ikusiko dugu, eta gizakiaren botere eraldatzailea ulertuko dugu.
- Ondoren, ikasgelan, ikasitakoa eta ikasitakoa indartzeko jardueraren bat egingo dute, baita bisitaren egunean hartu zuten ingurumen-konpromisoa indartzeko jardueraren bat ere.

HELBURU KOMPETENTZIALAK

- Bizkaiko meztaritzaren ezaugarriak eta paisaian duten eragina ezagutzea.
- Burdin mineral motak eta horien ezaugarriak identifikatzea.
- Meztaritzaren lan- eta bizi-baldintzak ezagutzea.
- Gizakiak ingurumena eraldatzeko duen ahalmen izugarria eta garapen iraunkorra gauzatzeko beharra ulertzea.
- Ingurumena hobetzeko eta klima-aldaketaren aurka borrokatzeko konpromisoa hartzea.

Curriculumaren zehaztapenak

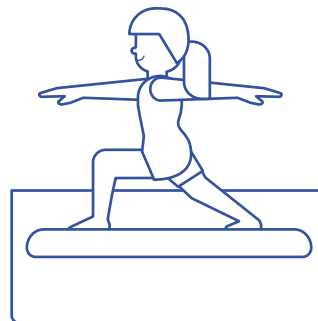
NATURA, GIZARTE, KULTURA INGURUNEAREN EZAGUTZA

FUNTZ. KONP	DESK.	KONPETENTZIA ESPEZIFIKOAK	EBALUAZIO IRIZPIDEAK	ONINARRIZKO JAKINTZAK
HKK KE STEM KD KPSII HK EK	1,2,3 1,2 1,2,4,6 1,2 4,5 4 1,3	2. Galdera zientifiko errazak planteatzea eta erantzutea, pentsamendu zientifikoaren berezko teknikak eta tresnak erabilia, eta jakintza desberdinak elkarrekin konektatuz, ingurune naturalean, sozialean eta kulturean gertatzen diren gertaerak eta fenomenoak interpretatzeko eta azaltzeko.	2.2. Natura-, gizarte- do kultura- ingurunearekin zerikusia duten gaiei buruz egindako galderei erantzun posibleak proposatzea, informazioa eta lortutako emaitzak aztertu eta interpretatuz, izan daitezkeen irtenbideen koherentzia baloratuz eta egindako iragarpenekin alderatuz.	A. Kultura zientifikoa 2. Gure planetako bizitza. – Gizakiaren eta ekosistemen arteko harremana (hurbiletik hasi eta globalera arte), gizartearen beharrak asetzeko. Gure planetako baliabide naturalen erabilera onak eta txarrak, eta horien ondorioak. – Biodibertsitatea. Biodibertsitatea mehatxatzen duten faktoreak (habitaten suntsipena, espezie inbaditzaileak, klima-aldaketa, kutsadura, baliabideen gehiegizko ustiapena...).
HKK KE STEM KD KPSII HK EK KAKK	1,3 1,2 1,2,4,5,6 1 4 1,4 1 1,2	5. Natura-, gizarte- eta kultura- ingurunekeko elementu edo sistemen ezaugarriak identifikatzea eta aztertzea, eta horien antolamendua eta propietateak deskribatzea, eta haien arteko harremanak ezartzea, kultura- eta natura-ondarearen balioa ezagutzeko eta hura kontserbatzeko eta hobetzeko ekintzei ekiteko, erabilera arduratsu eta iraunkor baten bidez.	5.2. Natura-, gizarte- eta kultura- ingurunekeko elementuen arteko konexio errazak identifikatzea, eta ezartzen diren harremanak ulertzea. 5.4. Natura- eta kultura-ondarea balioestea eta babestea, guztien ondasuntzat jotzea, ondare horretaz gozatzeko errespetuzko jokabideak hartzea eta ondare hori kontserbatzeko eta hobetzeko ekintzak proposatzea.	C. Sozietateak eta lurraldeak 1. Gaur egungo munduaren erronkak – Espazioaren ezagutza. Mapak eta planoak eskala desberdinetan. Orientazio-teknikak, ingurune fisikoko elementuak eta espazioan kokatzeko beste bitarteko batzuk behatuta. 2. Gizarteak denboran zehar – Natura- eta kultura-ondarea. Naturagune eta kulturagune babestuak. 4. Kontzientzia ekosoziala – Krisi ekosozial globala. Giza ekintza: klima-aldaketaren kausei eta ondorioei buruzko sarrera, eta aldaketa horrek inguruko paisaietan duen eragina. Arintze-neurriak. Natura zaintzea eta babestea. – Ekosistema naturalen eraldaketa eta degradazioa. – Giza ekintzarekiko erantzukizun ekosoziala. Banakako eta taldeko erantzukizunak. – Bizi-ohitura iraunkorrak. Kontsumo arduratsua, uraren eta energiaren erabilera, mugikortasun iraunkorra eta hondakinen kudeaketa.
HKK KE STEM KD KPSII HK EK KAKK	1,2,3,5 1,2,3 1,2,5,6 2,3,5 4 1,2,3,4 1,2,3 1	6. Gizakiak ingurunean egiten duen esku-hartzearen kausak eta ondorioak kritikoki aztertzea, maila soziala, ekonomikoa, kulturala, teknologikoa eta ekologikoa integratuz eta pertsonen eta planetaren errespetuarekin, zaintzarekin eta babesarekin kontsekuenteak diren ohitura iraunkorrak praktikan jarri, arazoei aurre egiteko, konponbideak bilatzeko eta konponbidean banaka eta elkarlanean jarduteko gaitasuna garatzeko.	6.1. Ea kritikoki aztertzen duen pertsonen bizitzak ingurunekeko elementuetan eta baliabideetan egiten dituen ekintzekin duen harremana, giza ekintzak ingurunean eragiten dituen aldaketa positiboek eta negatiboek jabetuz eta bizitza bere forma guztietan errespetatuz. 6.3. Ea ezagutzen dituen inguruko arazo ekosozialak, eta ea proposatzen dituen, modu kooperatiboan, ondorio kaltegarrienak dituztenak saihesten lagun dezaketen ekintzak.	

HEZIKETA FISIKOA

FUNTZ. KONP	DESK.	KONPETENTZIA ESPEZIFIKOAK	EBALUAZIO IRIZPIDEAK	OINARRIZKO JAKINTZAK
HKK KPSII HK EK KAKK	5, 1, 3, 4, 5 2, 3 3 1	4. Ziurgabetasunik gabeko inguruneetako kooperazio-egoera sozomotorretan moldatzea, autorregulazio-prozesuak, gizarte-trebetasunak eta kooperazioko eta errespetuzko jarrerak hartuz, gizarte-bizikidetzeta eta konpromiso etikoa lortzen laguntzeko.	4.1 Kooperazio-egoeren eskaerei erantzuteko ekintzak kateatzea, taldearekiko konpromisoarekin eta elkartasunarekin konbinatuz. 4.2 Harrera, inklusio, laguntza eta kooperazioko gizarte-trebetasunak garatzea, gatazka indibidualak eta kolektiboak kudeatuz eta estereotipoen, jarduera diskriminatzaileen eta indarkeriaren aurrean konpromiso aktiboa erakutsiz.	C multzoa - Kooperazioko egoera sozomotorrak – Ekintza printzipioak eta arrakasta lortzeko gakoak kooperazio-egoeretan: taldeko ekintzak lankideekin koordinatu eta kateatu, sinkronizatu, algoritmo motorrak, gorputza kontrolatu, erabakiak adostasunez hartu... E multzoa - Ziurgabetasuna duten inguruneetako egoera motorrak – Oinarrizko orientazio-teknikak: norbera kokatzeko bidezko informazioak eta erreferentziak hartu. – Hiri-testuinguruko naturaguneak: erabili, gozatu eta mantendu. G multzoa - Heziketa fisikoaren zeharkako jakintzak – Gizarte-osasuna: jarduera fisikoa, ohitura eta alternatiba osasungarri gisa, aisialdi modu kaltegarrien aurrean. Entzute aktiboa eta negoziazio-estrategiak testuinguru motorretako gatazkak ebazteko. Egoera motorretan bizikidetzaren kontrako jokabideak, diskriminatzaileak edo sexistak baztertu. – Materiala zaindu eta prestatu, garatu beharreko jokoaren arabera.
STEM KPSII HK EK	1, 2, 5 1 4 1	6. Ziurgabetasuna duten inguruneetako egoera motorretan jarduteko aukerak aurkitzea eta baliatzea, zenbait natura-eta hiri-ingurune jardunaren testuinguru gisa baloratzeko eta ingurune horiek zaintzen eta hobetzen laguntzeko.	6.1 Ekintza motorrak egitea, ikasleen motrizitatea ikastetxearen inguruko natura- eta hiriinguruneke jardueren ziurgabetasunera egokituz. 6.2 Jardun motor segurua garatzea natura-eta hiri-testuinguruetan.	

Ikuspegi ekosoziala

IKASKUNTZA EKOSUZIALA

- * Giza ekomendekotasuna barneratzea. Bizitzaren egituraren parte gairela konturatzea.
- * Biosfera gurtu. Biodibertsitatearen eta ekosistemen garrantzia baloratzea. Natura gizakiek kontrolatu eta ustiatzeko existitzen delako ideiarekin ikuspegi kritikoa izatea. Antropozentristatik ekozentristora pasatzea. Trascender del antropocentrismo al ecocentrismo.
- * Klima-aldaketa zer den, haren kausak, ondorioak eta konponbideak ezagutzea.
- * Baliabide eta hustubideetan Lur planetaren mugak ezagutzea.
- * Pentsamendu holistikoa eta kritikoa garatzea.

EBALUAZIO IRIZPIDE EKOSUZIALAK

- * Izaki bizidun guztiak elkarri lotuta daudela onartzea.
- * Beren ingurune naturalean bizi diren izaki bizidunen aniztasunaren edertasunari balioa ematea.
- * Biodibertsitatea babesteko ekintzak egitea.
- * Balio handia ematea bizitza osoa zaintzeari, kulturalki arbuioa eragiten diguna barne (ornogabeak, adibidez).
- * Azaletik azaltzea zertan datzan klima-aldaketa.
- * Klima-aldaketaren ondorio batzuk zerrendatzea.
- * Klima-aldaketarekin lotuta planteatzen diren arazoei aurre egiteko irtenbide indibidualak, komunitarioak eta sozialak diseinatzea.
- * Planeta mugatu batean hazkunderari eta kontsumoari mugak daudela sinetsita adieraztea.
- * Oinarrizko arrazoibide konplexuak azaltzea ikasgelan edo eskolaz kanpoko jardueretan ikusitako gertaera bati buruz.

OINARRIZKO JAKINTZA EKOSUZIALAK

- * Ekomendekotasunaren kontzeptua. Gizakiak bere beharrak modu autonomoan asetzeko ezintasuna, naturaren laguntzarik gabe.
- * Natura zaintzearen garrantzia.
- * Edertasuna izaki bizidunen aniztasunean eta oreka ekosistemikoetan.
- * Ingurumena suntsitzea eta emozioak.
- * Klima-aldaketaren kausak: erregai fosilak erretzea. Berotegi-efektua handitzea, berotegi-efektuko gasen isurketagatik.
- * Klima-aldaketaren ondorioak: muturreko fenomeno meteorologikoak (lehortek, uholdeak, bero-boladak, etab.), suteak, izotza urtzea, itsas maila handitzea, basoak galtzea, etab.
- * Etengabeko hazkunderako ezintasuna. Mendebaldeko bizimoduaren aztarna ekologikoa.
- * Fenomeno konplexuak ulertzeko sarrera (gizakiaren eta ingurunearen arteko elkarreaginak).

Euskal Autonomia Erkidegoko curriculumaren kompetentzia esparruarekin lotura zuzena izateaz gain, dimentsio ekosoziala indartu nahi izan dugu gure ikas esperientzietan. Horretarako, FUHEMek (Fundación Benéfico-Social Hogar del Empleado) proposatutako ikaskuntza ekosozialak ere sartu dira modu osagarrian. Begirada ekosozialaren integrazioan erreferentia da FUHEM.

Lehen Hezkuntza. 3, 4, 5, 6

SAIOAK: Aurretik 1 / Ekoetxea / Ondoren 1

Metodologia

ESTRATEGIA

Arazoetan oinarritutako ikaskuntza
Gogoetan oinarritutako ikaskuntza
Gamifikazioa
Ikaskuntza kooperatiboa

ESTRATEGIA EKOSOZIALAK

Ikuspegi sozioafektiboa
Ekintzarako ikaskuntza
Ezagutzaren eraikuntza kolektiboa
Ikaskuntza aktiboa
Inklusioa
Ikuspegi holistiko eta kritikoa

TEKNIKAK

OHIKOAK:
Digitalak
Beste batzuk: Gymkana
Entzute kolektiboa
Azalpenak talde handietan

EZOHIKOAK:
Museo
Beste batzuk: Ekoetxea

